

Lezingenreeks Kenniswerkplaats Leefbare Wijken

De Kenniswerkplaats Leefbare Wijken organiseert in het najaar van 2012 een serie colleges over steden en stedelijk bestuur. De colleges zijn bedoeld voor medewerkers van de Gemeente Rotterdam en hebben als doel om bestaande kennis over steden en stedelijk bestuur vanuit de universiteit te verspreiden binnen de gemeente. De colleges duren ongeveer 45 minuten. Aansluitend is er ruim de tijd voor vragen en discussie, en tot slot voor onderlinge ontmoeting met een drankje. Ook studenten en andere geïnteresseerden zijn van harte welkom.

De bijeenkomsten vinden plaats op vrijdagmiddagen van 15:00 tot 16:30 uur op 5 en 19 oktober en op 2, 16 en 30 november bij Europoint III, 17^e verdieping, in Mediazaal 3. Graag vooraf aanmelden via een mail naar: leefbaarheid@fsw.eur.nl

Programma

5 oktober	Godfried Engbersen (EUR): De Ongekende Stad (DOS)
19 oktober	Lasse Gerrits (EUR): Hoe moeilijk kan het zijn? Over complexiteit van stedelijk bestuur
2 november	Derk Loorbach (EUR/Drift): Veerkrachtige wijken: transitie en transitie management in actie
16 november	Reinout Kleinans (OTB): "Een betere buurt begint niet bij jezelf". De Gordiaanse knoop van verloedering, collectieve zelfredzaamheid en bezuinigingsdwang ontward
30 november	Justus Uitermark (EUR), De zelforganiserende stad

1. De Ongekende Stad (DOS)

5 oktober 2012

Nederland kenmerkt zich door een omvangrijke onderzoekindustrie naar stedelijke vraagstukken en stedelijk beleid. Veel onderzoek is echter oppervlakkig en ziende blind. Daardoor worden belangrijke maatschappelijke vraagstukken gemist. In mijn lezing ga ik nader in op de rol van wetenschap in het blootleggen en verklaren van stedelijke processen. Daarnaast ga ik nader in op de rol van wetenschap in het evalueren van

beleid. Ik zal daarbij in het bijzonder aandacht besteden aan het analyseren van de ongewenste effecten van stedelijk beleid (fatale remedies).

Godfried Engbersen, Afdeling Sociologie (EUR)

Godfried Engbersen is sinds 1998 hoogleraar Algemene Sociologie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Zijn wetenschappelijk onderzoek richt zich op actuele sociale vraagstukken zoals armoede en (illegale) migratie. Daarnaast schreef Engbersen diverse studies over stedelijk beleid (o.m. 'Sociale herovering in Amsterdam en Rotterdam. Eén verhaal over twee wijken'. WRR 2005).

2. Hoe moeilijk kan het zijn? Over complexiteit van stedelijk bestuur

19 oktober 2012

Het valt nog niet mee om een stad als Rotterdam te besturen. Ambtenaren en politici verzochten wel eens dat het allemaal eenvoudiger zou moeten en nemen allemaal maatregelen die vereenvoudiging zouden moeten bewerkstelligen, zoals het opheffen van deelgemeentes of het samenvoegen van diensten onder de noemer Stadsontwikkeling. Zulke maatregelen werken zolang bestuurlijke drukte als menselijke uitvinding het enige probleem is. Maar wat als de stad zélf complex is? Wat als de stad zichzelf organiseert ongeacht het bestuur? Wat als bepaalde maatregelen in de ene wijk wel werken en in de andere wijk juist onbedoelde effecten teweegbrengen? In deze lezing bekijken we wat 'stedelijke complexiteit' betekent, hoe je het kunt herkennen en benoemen. En natuurlijk gaan we nadenken over wat het nu precies betekent voor stedelijk bestuur.

Lasse Gerrits, Afdeling Bestuurskunde (EUR)

Lasse Gerrits is universitair hoofddocent Bestuurskunde aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Zijn onderzoek gaat over de vraag hoe publieke besluitvorming over en tijdens binnenstedelijke projecten, zoals Rotterdam Central District, plaatsvindt.

3. Veerkrachtige wijken: transitie en transitie management in actie

2 november 2012

Deze lezing gaat in op integrale wijkontwikkeling en sociale innovatie op basis van het transitiedenken. Centraal voorbeeld is het project Veerkracht Carnisse (www.veerkrachtcarnisse.nl). Op basis van nieuwe concepten, praktijken en de filosofie van transitie management wordt in deze praktijk gewerkt aan het opbouwen van collectieve sociale veerkracht; onder andere zelforganiserend vermogen, actief burgerschap, opvoedvaardigheden, gezonde scholen, en een groene buitenruimte voor en door bewoners. De presentatie schetst naast de praktijken binnen project Veerkracht

ook de inzichten die van binnenuit worden opgedaan over het continue falen van bestaande bestuurlijke, institutionele en sociale systemen. Het project is daarmee een voorbeeld van actie-onderzoek in het sociale domein en biedt de basis voor levendige discussie over innovatieve praktijken, failliete systemen en de kans op fundamentele doorbraken of transitie.

Derk Loorbach (Drift/EUR)

Derk Loorbach is directeur van het Dutch Research Institute For Transitions (DRIFT) aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en in 2007 aan deze universiteit gepromoveerd op transitie management. DRIFT is internationaal, nationaal en lokaal actief op het snijvlak van onderzoek en praktijk van transitie naar duurzaamheid. Een overzicht van Derks publicaties, presentaties en projecten is te vinden op www.drift.eur.nl.

4. "Een betere buurt begint niet bij jezelf". De Gordiaanse knoop van verloedering, collectieve zelfredzaamheid en bezuinigingsdwang ontward

16 november 2012

De Rotterdamse stadspolitiek maakt momenteel een fundamentele ommekeer mee. Niet langer staat het recht van individuen op voorzieningen centraal. Er wordt eerst en vooral gekeken naar wat mensen zelf kunnen om hun positie te verbeteren en dan pas of de overheid nog steun geeft. Bezuinigingsdwang en meer ideologische overwegingen lopen hier door elkaar heen. Met buurten is het niet anders. Buurten waar het minder gaat, worden geacht om zichzelf als een soort Baron van Münchhausen omhoog te trekken. Een centraal begrip hierin is collectieve zelfredzaamheid, oftewel sociale samenhang tussen buurtbewoners en hun bereidheid om sociale controle uit te oefenen en zich in te zetten voor gedeelde belangen in de buurt. Uit onderzoek blijkt dat collectieve zelfredzaamheid positief uitwerkt op de ontwikkeling van buurten. Het gaat om tastbare resultaten (verfraaide pleintjes en plantsoenen) maar ook om minder tastbare zaken als 'publieke familiariteit' en gevoel van veiligheid. In zijn lezing gaat Kleinhans in op de interne en externe randvoorwaarden voor collectieve zelfredzaamheid van buurten. Daarbij staat de vraag centraal in hoeverre deze randvoorwaarden te beïnvloeden zijn door beleid in tijden van economische crisis. En wanneer de overheid juist vooral moet loslaten.

Reinout Kleinhans (OTB, TU Delft)

Reinout Kleinhans is stadsgeograaf en sinds 1999 als senioronderzoeker verbonden aan het Onderzoeksinstituut OTB. Zijn expertise omvat wijkontwikkeling, verhuismobiliteit van bewoners, sociale effecten van stedelijke herstructurering, gentrificatie, herhuisvesting en bredere vraagstukken rondom sociale cohesie, sociaal kapitaal, samenlevingsopbouw en empowerment. Naast papers in internationale wetenschappelijke tijdschriften publiceert hij regelmatig in uiteenlopende vakbladen. Tevens doceert hij aan zowel studenten als praktijkprofessionals.

5. De zelforganiserende stad

30 november 2012

Zelforganisatie is een kernbegrip in wetenschap en beleid. Als een verklarend concept staat zelforganisatie centraal in complexiteitstheorie en wordt het gebruikt om de dynamiek van systemen als steden en het internet te verklaren. Als een politiek en beleidsmatig concept wordt zelforganisatie ingezet in reactie op het falen van markt en overheid. Anders dan traditioneel bestuur, zou zelforganisatie meer participatief, democratisch en efficiënt zijn. Deze lezing gaat in op de dynamiek van zelforganisatie online en offline, in cyberspace en in steden. Daarbij wordt aan de hand van onderzoek aan de EUR ook stilgestaan bij Rotterdamse cases: het beheer van de openbare ruimte door Creatief Beheer en stedelijke vernieuwing in Spangen. Hoe werkt zelforganisatie in deze gevallen? Wat is de dynamiek? Wat zijn de voordelen en nadelen? Zelforganisatie is inderdaad een inspirerend ideaal. Maar een zelforganiserende stad zou wel eens een stuk minder aantrekkelijk kunnen zijn en heel wat meer sturing vereisen dan nu wordt gedacht.

Justus Uitermark Afdeling Sociologie (EUR)

Justus Uitermark is hoogleraar samenlevingsopbouw aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Zijn onderzoek bevindt zich op het snijvlak van politieke sociologie en stadssociologie. In 2012 publiceerde hij 'Dynamics of Power in Dutch Integration Politics' over veranderende machtsrelaties in het Nederlands integratiedebat en integratiebeleid. Eind 2012 verschijnt onder redactie van Justus Uitermark, Amy-Jane Gielen en Marcel Ham de bundel "Wat Werkt Nu Werkelijk?" (Van Gennep) over de politiek en praktijk van evidence-based werken. Zie ook: www.justusuitemark.nl.

De Kenniswerkplaats Leefbare Wijken is een samenwerkingsverband tussen de Gemeente Rotterdam en de Erasmus Universiteit Rotterdam en enkele andere kennisinstututen. De werkplaats heeft een tweeledige doelstelling: ten eerste, een bijdrage te leveren aan kennisontwikkeling op het gebied van leefbare wijken in de gemeente Rotterdam en ten tweede, bijdragen aan de uitwisseling en de toepassing van relevante kennis in het bestaande beleid van de gemeente Rotterdam op het gebied van leefbaarheid. Meer algemeen beoogt de kenniswerkplaats de bevordering van de samenwerking tussen de gemeente Rotterdam en de EUR betreffende het produceren en uitwisselen van voor de beleidspraktijk relevante kennis.

Meer informatie over de kenniswerkplaats: www.kenniswerkplaats-leefbaar.nl.

Contact: leefbaarheid@fsw.eur.nl